

Teknik og Miljø

Natura 2000-handleplan

2016 - 2021

HVIDBOG

Skælskør Fjord og havet og kysten
mellem Agersø og Glænø

Natura 2000-område nr. 162
Habitatområde H143
Fuglebeskyttelsesområde F95 og F96

NÆSTVED

Forsidefoto: Strandenge ved Kobæk.

Indhold

Indledning	4
Liste over indkomne bemærkninger	4
Gennemgang og vurdering af hørings svar	5
Egne redaktionelle tilpasninger	10
Kopi af hørings svar	10

Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver en indsats, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget for Natura 2000-område nr. 162 "Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø".

Det gælder f.eks. arter som dværgterne, splitterne, klyde og klokkefrø, samt naturtyper som strandeng og surt overdrev. Konkrete indsatser vil kunne handle om f.eks. kreaturgræsning, høslæt, bekæmpelse af invasive arter og bekæmpelse af rovdyr.

Forslag til handleplanen blev vedtaget af Byrådet den 10. oktober 2016.

Planforslaget har været i høring i perioden 14. oktober til 9. december 2016.

I høringsperioden er der indkommet 7 høringssvar (2 fra offentlige myndigheder og 5 fra organisationer).

I hvidbogen præsenteres uddrag af de enkelte høringssvar med Slagelse Kommunes bemærkninger. Bemærkninger som medfører indstilling om ændringer i handleplanen er fremhævet med rød skrift.

Liste over indkomne bemærkninger

Offentlige myndigheder	Nr.
Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning	1
Næstved Kommune	2
Foreninger/organisationer	
Friluftsrådet	3
Danmarks Naturfredningsforening Slagelse	4
Agersø Jagtforening	5
Danmarks Jægerforbund	6
Dansk Ornitologisk Forening, Vestsjælland	7

Gennemgang og vurdering af hørings svar

Indstilling om ændringer er markeret med **rød skrift**.

Sidetæl er angivet som x/y hvor x er sidetallet i planforslaget og y er sidetallet i den tilrettede plan.
SK=Slagelse Kommune

Nr	Uddrag af hørings svar	Slagelse Kommunes kommentarer
1	<p><u>Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA)</u></p> <p>a) SVANA gør indsigelse mod forslaget, idet det af afsnittet "Forventede initiativer og plan for interessantinddragelse" fremgår, at projekter gennemføres ved frivillige aftaler. SVANA er enig i, at den konkrete indsats i videst muligt omfang forudsættes gennemført ved frivillige aftaler, hvilket forudsætter positiv medvirken fra lodsejernes side. Kommunalbestyrelsen er imidlertid forpligtet til at gennemføre handleplanen, også hvis det måtte vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser. Det skal derfor fremgå af handleplanen, at den konkrete indsats <i>i videst muligt omfang</i> forudsættes gennemført ved frivillige aftaler. Indsigelsen betyder, at Byrådet ikke kan vedtage planforslaget endeligt, før der er opnået enighed med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning om forslagens indhold, jf. miljømålslovens § 46 e.</p> <p>b) SVANA anmoder om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret.</p> <p>c) SVANA bemærker, at miljølovens § 46 a indeholder krav om, at den kommunale handleplan indeholder en oversigt over fordeling af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere. SVANA konstaterer, at forslaget er mangelfuldt, idet det ikke indeholder en oversigt med fordeling af indsatser mellem Slagelse Kommune og Naturstyrelsen.</p>	<p><i>Tekst i afsnittet "Forventede initiativer og plan for interessantinddragelse" ændres fra "Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler" til "Den konkrete indsats gennemføres i videst muligt omfang ved frivillige aftaler". (Side 9/11).</i></p> <p><i>Tabel 1 ændres således, at indsatsen for de konkrete retningslinjer fremgår direkte. Efter tabellen beskrives øvrige tiltag, som ikke er relateret til konkrete retningslinjer. (Side 6/6).</i></p> <p><i>Der tilføjes et nyt tekstafsnit "Indsatser fordelt på aktører" samt ny tabel 4. (Side 8/10).</i></p>
2	<p><u>Næstved Kommune (NK)</u></p> <p>a) NK bemærker, at da stranden fra Klinteby Klint til Bisserup er med i Natura 2000-området, er Næstved Kommune ansvarlig for dette geografiske område, hvilket ikke fremgår af forslaget.</p>	<p><i>I områdebeskrivelsen tilføjes det, at en 2,7 km lang strandbred/kystskrænt øst for Bisserup er beliggende i Næstved Kommune. (Side 5/5).</i></p>

	<p>b) NK har gennemført en indsats i dette område med at bekæmpe rynket rose ved Kristiansholms Plantage, og derfor skal der i tabel 1 medtages en indsats for NK om bekæmpelse af problem arter på 0,1 ha kommunalt ejet areal.</p>	<p><i>I afsnittet "Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan" tilføjes det, at Næstved Kommune har gennemført en indsats for rynket rose på 0,1 ha kystnatur. (Side 6/7).</i></p>
3	<p><u>Friluftsrådet (FR)</u></p> <p>a) FR ser afgræsning som et godt virkemiddel, men opfordrer SK til at iværksætte naturformidling, så befolkningen ser afgræsning som en naturoplevelse frem for en barriere for adgangen til området. Eksempelvis med skilte eller foldere, der informerer om naturplejen og Natura 2000-områdets mange værdier.</p> <p>b) Hvor der er tale om afgræsning af arealer, hvor offentligheden har adgang til at færdes, opfordrer FR til, at denne adgang opretholdes for at tilgodese friluftslivets interesser. Tilgængeligheden kan eksempelvis opretholdes ved at etablere stenter, klaplåger, kvægriste eller lignende.</p>	<p>Handleplanen skal sikre gennemførelse af indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan. Naturformidling indgår ikke i den lovbundne opgave, men SK er enig i at formidling af naturindsatsen bliver et vigtigt element. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>SK er enig i, at offentlighedens adgang skal opretholdes når det er i overensstemmelse med beskyttelsesinteresserne. SK er dog forpligtet til en indsats, som skal sikre levestederne for bl.a. havterne, splitterne og dværgterne. I den forbindelse vil der kunne indgå vurderinger af, om offentlighedens adgang skal reguleres for at undgå væsentlige forstyrrelser af fuglene. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p>
4	<p><u>Danmarks Naturfredningsforening Slagelse (DN)</u></p> <p>a) Etablering af yngleøer til terner bør overvejes, da disse i højere grad end hegn sikrer de ynglende fugle mod prædatorer.</p> <p>b) DN håber på at SK får styr på vandstandsforholdene i Omø Mose således, at den bliver en unik lokalitet for ynglende vadefugle, rørdrum og gråstrubet lappedykker</p> <p>c) DN bemærker at blishøne, som indgår i udpegningsgrundlaget for EF-Fuglebeskyttelsesområde F95 ikke indgår i handleplanen.</p> <p>d) DN bemærker, at det kan undre, at rørdrum og klyde ikke indgår i udpegningsgrundlaget for F95, samt at ynglende havørn ikke indgår i F96.</p>	<p>Overvejelser om anlæggelse af fugleøer vil indgå som del af den beskrevne indsats for "Levesteder for fugle" i tabel 5. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>Der udarbejdes p.t. detailprojekt for Mosen på Omø. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>Blishøne medtages som beskrevet efterfølgende under 7 b.</p> <p>Det er staten, der fastlægger udpegningsgrundlagene for fuglebeskyttelsesområderne.</p>

	<p>e) DB bemærker, at toppet skallesluger mangler som trækfugl i forhold til 2010-15 handleplanen.</p>	<p><i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>Toppet skallesluger blev af Naturstyrelsen udtaget af udpegningsgrundlaget efter høring i 2012.</p>
5	<p><u>Agersø Jagtforening (AJ)</u></p> <p>AJ bemærker, at edderfuglen er presset på ynglepladsen og føde.</p> <p>a) På ynglepladsen skal der være høj vegetation som giver bedre beskyttelse mod prædatorer som sølvmåge og svartbag. Mågerne skal reguleres på ynglepladsen med tilsprøjtning af æg, og mågerne skal have jagttid igen.</p> <p>b) Føden skal være i orden, så edderfuglene kan være i god stand til at gennemføre rugning. Blåmuslingen skal sikres de bedste levevilkår. Rensningsanlæg skal gøres bedre i Østersølandene, og det skal sikres, at skibe, som sejler gennem de danske farvande ikke udleder miljøgifte og har miljørigtig bundmaling.</p> <p>Ålegræs kan ikke klare sig for svanen, som pumper ålegræsset op i de lavtvandede kyster. Ved Agersø ligger der 500-600 svaner som holder ålegræsset nede. Svanen skulle reguleres.</p> <p>Etablering af stenrev vil være med til at skabe mere liv på havbunden, hvor muslinger og snegle vil leve.</p>	<p>Edderfugl indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F96 som trækfugl, ikke som ynglefugl. En indsats for ynglende edderfugl kan derfor ikke beskrives direkte som en del af handleplanen. Hvis der iværksættes en indsats mod prædatorer for de fuglearter, der er beskrevet i afsnittet "Prioritering af den forventede indsats", forventer SK, at dette også vil kunne gavne edderfugl. En sådan eventuel indsats vil skulle foregå i et nært samarbejde med Naturstyrelsen og SVANA. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>I de statslige Natura 2000-planer er der ikke krav om en indsats for spildevand i Østersøen, miljøgifte, bundmaling, ålegræs eller stenrev. En indsats ville således række ud over indsatsprogrammet i Natura 2000-planen. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p>
6	<p><u>Danmarks Jægerforbund Slagelse (DJS)</u></p> <p>a) DSJ anbefaler høslæt, dog så vidt muligt ikke i fuglenes yngletid.</p> <p>b) DJS foreslår alternative græsningsdyr som geder,</p>	<p>I de statslige støtteordninger til høslæt er det en forudsætning, at slæt tages uden for fuglenes yngletid. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>Det fremgår af handleplanens afsnit</p>

	<p>får, frilandsgrise, vildheste, kaniner, ænder, gæs samt afsætning til lokale aktører.</p> <p>c) DJS oplyser, at de i Jægerforbundet Slagelse er 15 jægerer der er certificeret af Danmarks Jægerforbund til at udføre regulering af vildt herunder invasive arter. DJS vil gerne være til yderligere hjælp.</p>	<p>"Behov for indsatser", at Natursamrådet vil blive inddraget i sådanne overvejelser i forbindelse med konkrete projekter, hvis det stemmer overens med beskyttelsesinteresserne. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>I forbindelse med vurdering af levesteder for fugle, vil der indgå en vurdering af påvirkningen fra rovdyr. En eventuel bekæmpelse af rovdyr vil ske i tæt samarbejde med staten og lodsejer. SK noterer sig, at DJS i en sådan forbindelse kunne være til rådighed. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p>
7	<p><u>Dansk Ornitologisk Forening, Vestsjælland (DOF)</u></p> <p>a) DOF bemærker, at de områdespecifikke retningslinjer i bilag 2 er ufuldstændigt citeret.</p> <p>b) DOF bemærker, at handleplanen alene adresserer 6 ud af de i alt 19 fuglearter på udpegningsgrundlaget. Bl.a. mangler mosehornugle, der er fremhævet som en særlig ansvarsart. Ifølge de generelle retningslinjer i den reviderede Natura 2000-plan skal der også arbejdes generelt for de resterende 13 fuglearter på udpegningsgrundlaget.</p>	<p>Ved en fejl var den sidste halvanden linje i retningslinjerne i bilag 2 ikke medtaget. <i>Teksten korrigeres, så den svarer til retningslinjen i den statslige Natura 2000-plan. (Side 11/17).</i></p> <p>De nævnte 6 arter er ynglefugle, der via de områdespecifikke retningslinjer har særlig fokus i N162. SK er dog enig i, at der via de generelle retningslinjer også skal arbejdes for at sikre egnede levesteder for andre arter på udpegningsgrundlaget.</p> <p>2 af disse arter er ynglefugle (rørhøg, og mosehornugle). <i>I afsnittet "Behov for indsatser" under "Fuglearter" tilføjes, at der for rørhøg og mosehornugle sikres henholdsvis kortlagte og potentielle levesteder. (Side 7/8).</i> <i>I afsnittet "Prioritering af den forventede indsats" tilføjes, at der prioriteres en indsats for rørhøg og mosehornugle. (Side 8/10).</i></p> <p>For de øvrige 11 arter (sangsvane, grågås, troldand, blichøne, knopsvane, sædgås, bramgås, skeand, edderfugl, fløjlsand og havørn) er der tale om trækkende/rastende fugle. Der er ikke kortlagt levesteder for</p>

<p>c) DOF bemærker, at et simpelt forvaltningsmæssigt tiltag ville være stop for jagt på udpegningsarterne i Natura 2000-området.</p> <p>d) DOF anbefaler, at levestedskravene for de enkelte fuglearter indskrives i handleplanen.</p> <p>e) DOF erindrer, at kommunen i forrige handleplan havde medtaget hættemåge som en vigtig "banebryder" for splitterne, og DOF opfordrer til, at kommunen i sin handleplan langt mere aktivt sigter mod genetablering af hættemågekolonier i Natura 2000-området.</p> <p>f) DOF bemærker, at havørn nu forekommer som ynglefugl i Natura 2000-området, og at dette bør indarbejdes i handleplanen</p>	<p>trækfuglene. Set i forhold til den fokus der i den statslige Natura 2000-plan er på ynglefuglene vurderer SK, at en indsats for disse har størst prioritet.</p> <p><i>I afsnittet "Behov for indsatser" under "Fuglearter" tilføjes det, at der generelt er opmærksomhed på, at betingelserne for trækfugle på udpegningsgrundlaget sikres eller forbedres. (Side 7/8).</i></p> <p>Regulering af jagt er statens myndighedsområde. SK forventer, at behov og muligheder vil blive diskuteret med staten som del af den videre proces. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>Handleplanen er udarbejdet på grundlag af et fælles paradigme for kommunerne, hvor beskrivelser og indsatser præsenteres på et meget overordnet niveau. SK er af den opfattelse, at inddragelse af levestedskrav for enkelte arter, vil være for detaljeret i forhold til det niveau, der er lagt for planen. SK vil inddrage de konkrete levestedsbeskrivelser i forbindelse med efterfølgende konkrete projekter. Høringssvaret fra DOF indeholder grunddige beskrivelser af status og krav til levesteder, som SK kan drage nytte af i det fremadrettede arbejde. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>SK er opmærksom på vigtigheden af etablering af hættemågekolonier og vil have fokus på arten i det fremadrettede arbejde. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p> <p>Det er staten, der fastlægger udpegningsgrundlagene for fuglebeskyttelsesområderne. SK har ikke mulighed for at ændre udpegningsgrundlaget, hvor havørn p.t. er opført alene som trækfugl. <i>Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer af handleplanen.</i></p>
--	---

Egne redaktionelle tilpasninger

Tabel 3 er tilrettet således, at kun igangværende og ny indsats fremgår. Afsluttet indsats udgår således af tabellen. (Side 8/9).

Kopi af høringssvar

Se følgende sider.

1

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Styrelsen for Vand- og
Naturforvaltning

Naturbeskyttelse
J.nr. SVANA-5669-00178
Ref. Peter Bundgaard
tlf. 22871174
Den 12. december 2016

Slagelse Kommune

Indsigelse mod forslag til Natura 2000-handleplan for område nr. 162 - Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø

Slagelse Kommune har sendt forslag til Natura 2000-handleplan for område nr. 162 – Skælskør Fjord og havet og kysten eller Agersø og Glænø i høring med høringsfrist den 9. december 2016. Der er efterfølgende indgået aftale mellem Slagelse Kommunen og Styrelsens for Vand- og Naturforvaltning, at frist for styrelsens høringssvar er 12. december 2016.

I medfør af miljømålslovens § 46 e kan miljø- og fødevareministeren til varetagelse af statslige interesser eller opfyldelse af internationale forpligtelser fremsætte indsigelse mod et forslag til handleplan inden udløbet af høringsfristen.

Miljø- og fødevareministeren har delegeret indsigelseskompetencen til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

Indsigelse

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning gør indsigelse mod forslag til Natura 2000-handleplan nr. 162 – Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø. Det fremgår af handleplanens afsnit ” Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse”, at projekter gennemføres ved frivillige aftaler.

Indsigelsen er begrundet i følgende:

De kommunale Natura 2000-handleplaner udarbejdes i medfør af miljømålslovens 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. De nærmere regler for indholdet af handleplanen er fastsat i miljømålslovens § 46 a og bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016 om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner.

Ifølge miljømålslovens § 46 a, stk. 2, skal handleplanen være i overensstemmelse med Natura 2000-planen og ifølge lovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er enig i, at den konkrete indsats i videst muligt omfang forudsættes gennemført ved frivillige aftaler, hvilket forudsætter positiv medvirken fra lodsejernes side.

Kommunalbestyrelsen er imidlertid forpligtet til at gennemføre handleplanen, også hvis det måtte vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås.

Den kommunale handleplan må ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser. Det skal derfor fremgå af handleplanen, at den konkrete indsats *i videst muligt omfang* forudsættes gennemført ved frivillige aftaler.

Bemærkninger

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning har desuden følgende bemærkninger til handleplanforslaget:

Myndighedsfordeling mellem Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning

Styrelsen skal gøre opmærksom på, at Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning fra 1. juli 2016 er ansvarlig myndighed for såvel de statslige Natura 2000-planer, de statslige Natura 2000-skovplaner som de statslige skovhandleplaner. Naturstyrelsen er ansvarlig for plejeplaner for Miljø- og Fødevarerministeriets arealer.

Opdatering af love og bekendtgørelser

Styrelsen skal gøre opmærksom på, at en ny bekendtgørelse af miljømålsloven er blevet udstedt (lovbekendtgørelse nr. 1251 af 29/09/2016). Lovbekendtgørelsen erstatter lovbekendtgørelsen fra 2015. Handleplanbekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016 er fortsat gældende.

Ligeledes er bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning blevet opdateret, nu bekendtgørelse nr. 946 27. juni 2016.

Tidligere lovbekendtgørelser om miljøvurdering af planer og programmer er ophævet og erstattet af Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer nr. 1533 af 10. december 2015.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

Forslag til handleplan skal efter bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner, bekendtgørelse nr. 944 af 27/06/2016, § 2, stk. 4, indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret.

Forslaget til handleplan indeholder en redegørelse for indsatsen. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal imidlertid bemærke, at det er vanskeligt for styrelsen ud fra redegørelsen at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planens konkrete indsatser for den forudgående periode er realiseret.

Styrelsen skal derfor anmode om, at den endelige plan suppleres med en sammenfatning, f.eks. i form af en tabel, der gør det muligt umiddelbart at få et overblik over, i hvilket omfang de konkrete retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan 2010-15 er realiseret.

Indsatses fordelt på aktører

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning skal bemærke, at miljølovens § 46 a indeholder krav om, at den kommunale handleplan indeholder en oversigt over fordeling af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevarerministeriet og offentlige lodsejere. Oversigten skal sikre gennemskuelighed i tilfælde, hvor der er flere aktører, således at det kan vurderes, hvordan Natura 2000-planens indsatsprogram samlet set planlægges realiseret.

Styrelsen kan konstatere, at forslag til handleplan er mangelfuldt, idet handleplanen ikke indeholder en oversigt med fordeling af indsats mellem Slagelse Kommune og Naturstyrelsen. SVANA går ud fra, at den endelige handleplan vil indeholde denne oversigt.

Særligt om SMV (Strategisk Miljøvurdering)

SVANA skal for god ordens skyld henlede opmærksomheden på afsnit 6 om Strategisk Miljøvurdering i styrelsens vejledning om de kommunale handleplaner <http://svana.dk/media/192801/vejledning-om-de-kommunale-handleplaner-til-opfoelgning-af-natura-2000-planerne-2016-21.pdf>

Vejledningen forudsætter, at kommunale handleplaner som udgangspunkt er omfattet af begrebet plan/program, som anvendes i lov om miljøvurdering af planer og programmer. Det medfører, at kommunen skal tage stilling til, om det konkrete udkast til kommunal handleplan skal undergå en miljøvurdering, eller om handleplanen kan screenes ud.

Kommunens screeningsafgørelse skal udmøntes i en konkret afgørelse, jf. lov om miljøvurdering af planer og programmer § 4, stk.4, hvor kommunen redegør for væsentligheden af indvirkningerne af det konkrete forslag til handleplan. Afgørelsen kan enten kræve en mere dybtgående analyse i en miljøvurdering i form af en miljørapport, hvor indvirkningen anses for væsentlig, eller den kan nå frem til, at indvirkningen ikke er væsentlig (screenes ud).

Screeningsafgørelsen skal offentliggøres snarest muligt og inden vedtagelsen af handleplanen. Afgørelsen kan påklages efter *miljømålslovens* regler om klage over den kommunale handleplan, jf. miljøvurderingslovens § 16, stk. 1.

Tilsidesættes disse regler, må det - i tilfælde af en klage – forventes, at Natur- og Miljøklagenævnet som udgangspunkt vil erklære handleplanen for ugyldig, jf. EU-Domstolens praksis. Står flere kommuner bag handleplanen, skal alle involverede kommuner træffe en konkret afgørelse, som offentliggøres med klagevejledning på kommunernes hjemmesider.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning ønsker dialog

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning indgår gerne i dialog om de nødvendige ændringer med henblik på at få ophævet indsigelsen.

Indsigelsen betyder, at Byrådet ikke kan vedtage planforslaget endeligt, før der er opnået enighed med Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning om forslagets indhold, jf. miljømålslovens § 46 e.

Hvis der ikke ved forhandling kan opnås enighed, træffer miljø- og fødevareministeren afgørelse, jf. miljømålslovens § 46 e, stk. 2.

Med venlig hilsen

Jess Jørgensen

Jess Jørgensen

Kontorchef

Styrelsen for Vand og Naturforvaltning, Midtjylland

Tlf. 25 42 00 91

e-mail: jessj@svana.dk

2

Knud Henrik Larsen

Fra: Sofia Mulla Kølmel <somul@naestved.dk>
Sendt: 16. november 2016 13:18
Til: Teknik og Miljø
Cc: Michael Krogh; Charlotte Thiel Weber Johansen
Emne: Forslag til Natura 2000-handleplaner for 2016-2021

Kære Slagelse Kommune

Næstved Kommune har følgende bemærkninger til det udsendte forslag til Natura 2000-handleplan 2016-2021 område nr. 162

Vores bemærkninger vedrører den geografiske udbredelse af området. Da stranden fra Klinteby Klint til Bisserup er med i Natura 2000-området, er Næstved Kommune ansvarlig for dette geografiske område, hvilket ikke fremgår af forslaget.

Næstved Kommune har gennemført en indsats i dette område med at bekæmpe rynket rose ved Kristiansholms Plantage, og derfor skal der i tabel 1 medtages en indsats for Næstved Kommune om bekæmpelse af problem arter på 0,1 ha kommunalt ejet areal, som beskrevet i mail af 8. september til Slagelse Kommune.

Vi vil opfordre til at man bruger Næstved Kommunes logo sammen med Slagelses Kommune logo, så det tydeligt fremgår at planen vedrører flere kommuners geografiske område.

Venlig hilsen

NÆSTVED

**Center for Miljø og Natur
Team Miljø**

Næstved Kommune
Rådmandshaven 20
4700 Næstved

Sofia Mulla Kølmel
Naturmedarbejder

Telefon: +45 5588 6150
www.naestved.dk

Direkte: +45 5588 6153
Mobil: +45 2148 0937
E-mail: somul@naestved.dk

Denne e-mail og eventuelle vedhæftede dokumenter kan indeholde fortroligt materiale, som kun er beregnet for den angivne modtager. Har du ved en fejltagelse modtaget denne e-mail, bedes du venligst omgående underrette Sofia Mulla Kølmel samt slette e-mailen.

3

Slagelse Kommune
Center for Teknik og Miljø
Dahlsvej 3
4220 Korsør

Slagelse d. 3.12. 2016

Friluftsrådets høringsvar vedrørende Slagelse Kommunes forslag til Natura 2000-handleplan 2016-2021 for område nr. 162:

Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø.

Friluftsrådet har med stor interesse læst "Forslag til Natura 2000-handleplan" for ovennævnte område. På den baggrund har vi nedenstående bemærkninger til planforslaget.

Indledningsvis vil vi gerne rose planforslagets afsnit om udpegningsgrundlaget, som på en let og overskuelig måde redegør for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget.

Overordnet set synes vi, at handleplanforslaget er godt. Vi har dog følgende bemærkninger:

Betænkeligheder for friluftslivet.

Slagelse Kommunes mål, skal i stort omfang nås gennem afgræsning af store arealer, jf. afsnittet: Lysåbne naturtyper under 'Behov for indsatser'. Det lægger op til indhegning af naturområder.

Friluftsrådet ser afgræsning som et godt virkemiddel, men vil opfordre Slagelse Kommune til at iværksætte en naturformidling, så befolkningen ser afgræsningen som en naturoplevelse frem for en barriere for adgangen til området.

Det kan eksempelvis gøres ved brug af skilte eller foldere, der informerer om naturplejen og Natura 2000-områdets mange værdier. På den måde vil befolkningens forståelse for Natura 2000-indsatsen også øges.

Hvor der er tale om afgræsning af arealer, hvor offentligheden har adgang til at færdes, opfordrer Friluftsrådet til, at denne adgang opretholdes for at tilgodese friluftslivets interesser. Tilgængeligheden kan eksempelvis opretholdes ved at etablere stenter, klaplåger, kvægriste eller lignende."

Vi drøftede dette på Natursamrådsmødet om matr. Nr. 36ft i Bisserup, som er beskrevet i bilag nr. 1.

Positive tiltag:

Vi håber derfor at Slagelse Kommune tænker på adgangen i området, som det er tiltænkt og ønsket fra mange sider hele tiden i Natura 2000 områderne.

Det er således ikke noget der kræves lige nu i dette projekt, men som hele tiden skal tilgodeses.

Vi synes med disse spændende tiltag, med mere natur med spændende flora og fauna, at befolkningen bør kunne få glæde af de oplevelser der bliver her.

Dette kan bedst formidles med information på skilte eller foldere hvor det positivt er nævnt, hvad der kan opleves og hvad man skal passe på for ikke at ødelægge naturen.

Hele sydkysten er jo et spændende naturområde, hvor der færdes mange både lokale, naturelskere samt turister. (Slagelse Kommune satser jo især på kystturisme.)

Sjællandsleden går jo også lige gennem og langs området, hvor der vil komme mange mennesker.

På Agersø og Omø, er der jo nye spændende naturområder, og de bør formidles med beskrivelse af hvor man må færdes og herfra kunne opleve det ved informationsskilte.

Borreby mose er der jo lavet fin adgang til og nogen formidling samt en sti ved fjorden, så det er fint.

Afslutningsvis vil vi anføre, at vi i Friluftsrådet ønsker en fortsat god dialog med Slagelse Kommune, og vi står naturligvis til rådighed med gode råd og sparring.

Med venlig hilsen

Hans Vallentin Stoltz
Kredsbestyrelsesmedlem
Friluftsrådet kreds 16.
Orionvej 4, 4200 Slagelse.
40818554 mail: hans@stoltz.dk

4

DN Slagelses hørings svar om Natura 2000 handleplaner

DN Slagelse, 7. december 2016

Slagelse Kommune har d. 20. oktober 2016 sendt to Natura 2000 handleplaner i høring til 9. december 2016. Det ene Natura 2000 område er nr. 162, Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø, det andet område er nr. 116, Centrale Storebælt og Vresen. Dette sidstnævnte område omfatter i Slagelse kommune Lejsø området.

Bemærkninger til Natura 2000 område nr. 162, Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø

DN Slagelse synes, at forslagene til forbedringer på en række områder er tilfredsstillende.

Det drejer sig bl.a. om en fortsat sikring af **klokkefrø-bestanden** med etablering af nye vandhuller og oprensning af eksisterende. Dette vil også være til gavn for andre padder som f.eks. grønbroget tudse og stor og lille vandsalamander.

Desuden er det et godt tiltag med en udvidelse af det **afgræssede areal** med knap 25 % til gavn for ynglende vadefugle som f.eks. stor kobbersneppe.

Ideen med en **hegning**, evt. strømførende, af ynglende terner kan være fornuftig i forbindelse med beskyttelse mod landlevende prædatorer. Etablering af yngleøer til terner og vadefugle bør overvejes, da disse i højere grad end hegn sikrer de ynglende fugle mod prædatorer.

DN Slagelse kan også støtte en bekæmpelse af **invasive arter** så som rynket rose; bekæmpelsesmetoden skal nøje overvejes inden, således at man får den mest langsigtede forbedring for pengene.

DN Slagelse håber at Slagelse Kommune får styr på **vandforholdene i Omø Mose** således at den bliver en unik lokalitet for ynglende vadefugle i mosens lavvandede sydlige del og for bl.a. rørdrum og gråstrubet lappedykker i den lidt dybere nordlige del.

Kommentarer til **Bilag 3**. Under Fuglebeskyttelsesområde F95 (Skælskør Fjord, -Nor, og Borreby Mose) er blichøne ikke med i 2010-15 handleplanen. Desuden kan det undre, at rørdrum og klyde (Borreby Mose) ikke er med i udpegningsgrundlaget som ynglefugle. Under Fuglebeskyttelsesområde F96 (Omø, Agersø, Glænø) mangler toppet skallesluger som trækfugl i forhold til 2010-15 handleplanen. Desuden kan det undre at havørn ikke er med som ynglefugl, idet kysten rummer 2-3 par ynglende havørne (Stignæs Skov, Basnæs Skov og Glænø/Ormø).

Bemærkninger til Natura 2000 område nr. 116, Centrale Storebælt og Vresen

DN Slagelses bemærkninger knytter sig i overvejende grad kun til en lille del af dette store natura 2000 område hvoraf 99 % er havområder. Denne del er landområdet der omfatter Lejsø.

Vedrørende *lysåbne naturtyper* fremgår det af side 6, at sådanne habitat-typer kun er kortlagt på øen Vresen. DN Slagelse vil foreslå, at Slagelse Kommune udfører en sådan kortlægning i den kommende 5 års periode, sådan at lysåbne naturtyper indgår i Tabel 2, side 8, om "Indsats på Lejodde" som: Kortlægning af eksisterende lysåbne naturtyper.

DN Slagelse kan støtte en vurdering af *yngeforholdene for dværgterne, havterne og splitterne*. Der er allerede iværksat tiltag som f.eks. adgangsforbud i fuglenes yngletid og hegning med elhegn omkring det bedste yngeområde for dværg- og havterne i områdets nordvestlige strandvold. En yderligere forbedring af ternernes yngleforhold vil være at anlægge fugleøer som foreslået i Tabel 1 side 7. Sådanne øer vil i højere grad end hegn sikre de ynglende fugle mod prædatorer. For at sådanne øer skal kunne fungere som beskyttelse mod prædatorer som f.eks. ræv er det vigtigt at der i yngletiden er vand omkring øerne. Dette sikres efter DN Slagelses mening bedst ved, at der i forbindelse med renden mod vest etableres et stignbord for sikring af koten. Med den nuværende uddybning af renden er der ikke i tilstrækkelig grad kontrol med søens kote. DN Slagelse skal derfor foreslå, at dette indgår i Tabel 1 side 7: "Sikring af vand i Lejsø" og i kolonnen "Ny indsats": "Stignbord/dæmning til sikring af gældende kote".

Kommentar til **Bilag 2**. En forbedring af yngleforholdene for terner som ovenfor nævnt vil også være til gavn for vadefugle som f.eks. klyde og stor kobbersnepe, jf. punktet under "Generelle retningslinjer": "Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter".

I forbindelse med NaturErhvervstyrelsens vurdering af en regulering af fiskeriet bør det overvejes at *udbygge revene* indenfor området, hvoraf nogle forsvandt i forbindelse med etableringen af Storebæltbroen.

5

Knud Henrik Larsen

Fra: Karl Erik Hansen <vestergaarden@hotmail.com>
Sendt: 7. december 2016 21:52
Til: Knud Henrik Larsen
Emne: Sv: Forslag til Natura 2000-handleplaner i høring

Hej Knud Henrik Larsen:

Jeg kan se i Natura 2000 planerne at man vil gøre naturen bedre for de trængte arter så som fugle og padder, men

edderfuglen er presset på to områder som er ynglepladsen og føden.

På ynglepladsen skal der være høj vegetation så som marehalm, græs og malurt som giver en bedre beskyttelse mod

prædatorer, her har vi en ny art Havøren som får alt på vingerne, så æg og unger ligger frit til alle andre prædatorer

så som sølvmågen og svartbag.

Mågerne skal reguleres på ynglepladsen med tilsprøjtning af æg så processen stopper, og mågerne skal have jagttid igen.

Føden skal være i orden, så de kan være i god stand til at gennemføre en rugning.

Vi skal sikre blåmuslingen de bedste levevilkår. Rensningen skal gøres bedre i hele Østersølandene samt alle

skibe som sejler igennem de danske farvande ikke udleder miljøgifte, og bundmaling af skibene er miljørigtig.

Man har mistanken om alger gør blåmuslingen syge og det går videre til edderfuglen som kommer i dårlig yngletilstand.

Angående ålegræs som ikke kan klare sig for svanen, som ligger hele året og pumper alt ålegræsset op i de lavtvandede

kyster. Her ved Agersø ligger der ca. 500-600 svaner som holder ålegræsset nede. Svanen skulle reguleres og da det ikke

kan foregå naturligt så som isvinter hvor der går en del til, må der findes en anden måde at holde antallet nede.

Angående terner og vadefugle som der ikke er for mange af vil trives når prædatorer holdes på passende antal og

hvis ålegræsset får fred til at gro vil der være føde til mange vandfugle såsom Knortegæs-Edderfugl-Pibeand mm.

Etablering af stenrev vil være med til at skabe mere liv på havbunden hvor muslinger og snegle vil leve.

Hvad angår Frøer og Tusser ser det ikke godt ud. På Agersø har jeg ikke set eller hørt grønbroget tudse og strandtudse,

den brune og den grønne frø er her i mindre antal. Klokkefrøen er der en meget lille bestand på ca. 15-20 stk. hanner

fordelt på fire vandhuller.

Forslagene til Natura 2000-handleplanerne er gode og vi håber på et godt resultat.

Hilsen Agersø Jagtforening

V/ Karl Erik Hansen

Lillegade 17 Agersø

Fra: Knud Henrik Larsen <khlar@slagelse.dk>

Sendt: 14. oktober 2016 12:15

Til: 'chr_jet@privat.dk'; 'slagelse@dof.dk'; 'vestergaarden@hotmail.com'; 'lonnjes@mail.dk'; 'kruusesminde@c.dk'; 'mn.valdemarskilde@mail.tele.dk'; 'hhs@vestmuseum.dk'; 'gyrit.kaaber@gmail.com'; 'hcg@nst.dk'; 'hans@stoltz.dk'; 'am@visitvestsjaelland.dk'; 'svana@svana.dk'; 'nyk@svana.dk'; 'sts@nst.dk'; 'vsj@nst.dk'; 'dnslagelse-sager@dn.dk'; 'fr@friluftstraadet.dk'; 'natur@dof.dk'; 'slagelse@dof.dk'; 'slagelse@dn.dk'; 'post@sportsfiskerforbundet.dk'; 'cskotte@cas.org'; 'FES-MINA08 Thomsen, Kirsten Plesner'; 'hunter@jensen.tdcadsl.dk'; 'nbu@botaniskforening.dk'; 'jal@SBF.dk'; 'cet@sbf.dk'; 'kulturogplan@svendborg.dk'; 'Sofia Mulla Kølmel'; 'Mogens Lind Jørgensen'; 'sks@nst.dk'

Emne: Forslag til Natura 2000-handleplaner i høring

Slagelse Kommune har vedtaget forslag til handleplaner for Natura 2000-områderne nr. 116 Centrale Storebælt og Vresen samt nr. 162 Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø.

Handleplanerne beskriver en indsats, som skal sikre og forbedre forholdene for de arter og naturtyper, der er udpeget for Natura 2000-områderne. Det gælder fx arter som dværgterne, splitterne, klyde og klokkefrø, samt naturtyper som strandeng og surt overdrev. Konkrete indsatser vil kunne handle om fx kreaturgræsning, høslæt, bekæmpelse af invasive arter, bekæmpelse af rovdyr og anlæggelse af fugleøer.

Du finder høringsmaterialet og supplerende oplysninger på: www.slagelse.dk/hoering

Høringsfrist 9. december 2016.

Venlig hilsen

Knud Henrik Larsen

Biolog

Center for Teknik og Miljø
Natur Vej og Trafik
Dahlsvej 3
4220 Korsør

Dir. tlf: 58 57 47 89
Mobil: 24 84 24 78
www.slagelse.dk

Korsør d. 8.12.2016.

Høringssvar til Natura 2000 områderne 116 og 162 fra Danmarks Jægerforbund Slagelse.

Vi anbefaler høslæt, dog så vidt muligt, ikke i fuglenes yngletid. Afgræsning af arealer er altid godt, her der også mulighed for at bruge andet end kvæg da der ligger et par osterier i kommunen som kan aftage gede- og fåremælk til osteproduktion. Til malkningen kunne man måske bruge flygtninge som har erfaring med dette fra deres hjemlande. Kødet fra Får og Geder kan man få forarbejdet i Vemmelev hos det slagterfirma der ligger der, når der er behov for at tynde ud i bestanden. Man kan også have frilandsgrise nogle steder hvor der skal bekæmpes ukrudt med genstridige rødder da grise er perfekte til dette.

Vildheste er også en mulighed, kaniner, ænder og gæs kan også bruges, de er dog meget tidskrævende at passe i forhold til de andre arter.

Alle de andre plejetiltag der er foreslået fra kommunens side bakker vi op om.

Vedrørende regulering af skadevoldende vildt og invasive arter har vi i Danmarks Jægerforbund Slagelse, 15 jægere som er certificeret af Danmarks Jægerforbund, til at udføre de nævnte opgaver, i de fleste tilfælde uden omkostninger for kommunen, udover kørselspenge i visse tilfælde. Vi udfører i forvejen reguleringsopgaver i kommunen og vil gerne være til yderligere hjælp.

Kim Jepsen, formand. Mail: kimj kf@gmail.com.

Til Slagelse Kommune

8. december 2016

LB/hw

Høring over forslag til Natura 2000-handleplan 2016–2021 for Natura 2000-område nr. 162, Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdelingen for Vestsjælland har med stor interesse læst udkastet til Natura 2000-handleplan.

Lokalafdelingen er opmærksom på handleplanbekendtgørelsens¹ § 3, hvorefter den kommunale Natura 2000-handleplan på den ene side skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes – men på den anden side ikke må foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

På tilsvarende vis er lokalafdelingen opmærksom på de bindinger, der for kommunerne ligger i den gældende vejledning i kommunale handleplaner², som uddyber bestemmelserne i handleplanbekendtgørelsens § 3, og hvorefter *'Natura 2000-planerne er bindende for myndighederne, men regeringen lægger til grund, at den konkrete indsats i videst muligt omfang gennemføres ved frivillige virkemidler. Frivillighed er en hjørnesten i gennemførelsen af planerne og vigtig for at sikre og fastholde den positive lodsejertilgang til at sikre naturen.'*

Dette forklarer utvivlsomt den uklarhed, der hersker i handleplanen omkring hvad kommunen reelt agter at foretage sig for at sikre gunstig bevaringsstatus for de arter, der er på udpegningsgrundlaget og for Bilag I-arter og andre beskyttelseskrævende arter i øvrigt. Kommunalbestyrelsen har i plandokumentet besluttet til fulde at efterkomme andet led i handleplanbekendtgørelsens § 3, men desværre på bekostning af bestemmelsens første led, hvorefter handleplanen som anført 'skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes'.

Det efterlader lokalafdelingen i et alvorligt problem med hensyn til at give kvalificeret indspil til handleplanen, og lokalafdelingen skal være den første til at beklage, at de nedenstående bemærkninger i første række kun kan knytte sig til forudsætningerne for handleplanen, herunder den opdaterede Natura 2000-plan samt den reviderede basisanalyse og de tilhørende levestedskortlægninger i kortgrundlaget i Miljøgis – og således først i anden række mere direkte til handleplanens noget diffuse udmeldinger.

Natura 2000-planen, udpegningsgrundlag og målsætning

I den reviderede Natura 2000-plan for området er det fortsat følgende fuglearter, der er på udpegningsgrundlaget, og med de anførte målsætninger i kursiv:

¹ BEK nr 944 af 27/06/2016 om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner

² Naturstyrelsen, 2016: Vejledning om de kommunale handleplaner til opfølgning af Natura 2000-planerne 2016-21

Fuglebeskyttelsesområde F95:

- Rørhøg (Y) (De kortlagte levesteder inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II).
- Sangsvane (T) (Tilstanden og det samlede areal af levested for sangsvane som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 1.290 sangsvaner).
- Grågås (T) (Tilstanden og det samlede areal af levested for arten som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 14.600 grågæs (gælder begge områder tilsammen)).
- Troldand (T) (Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten).
- Blishøne (T) (Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten).

Fuglebeskyttelsesområde F96:

- Rørdrum (Y) (De kortlagte levesteder inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II – og det fremgår endvidere af de områdespecifikke retningslinjer, at tilstanden for levestederne for arten forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet).
- Knopsvane (T) (Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten).
- Sangsvane (T) (Tilstanden og det samlede areal af levested for sangsvane som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 1.290 sangsvaner (gælder begge områder tilsammen)).
- Sædgås (T) (Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten).
- Grågås (T) (Tilstanden og det samlede areal af levested for arten som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 14.600 grågæs (gælder begge områder tilsammen)).
- Bramgås (T) (Tilstanden og det samlede areal af levested for arten som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 990 bramgæs).
- Skeand (T) (Tilstanden og det samlede areal af levested for arten som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arten, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 490 skeænder).
- Ederfugl (T) (Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten).

- Fløjlsand (T) (Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten).
- Havørn (T) Tilstanden og det samlede areal af levestederne for havørn som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten).
- Rørhøg (Y) (De kortlagte levesteder inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II).
- Klyde (Y) Af de kortlagte levesteder for klyde inden for Natura 2000-området bør mindst 75 % enten bringes til, eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 40 ynglepar, er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde - og det fremgår endvidere af de områdespecifikke retningslinjer, at tilstanden for levestederne for arten forbedres, således at 75 % de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet.
- Almindelig ryle (Y) De kortlagte levesteder for arten inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II - og det fremgår endvidere af de områdespecifikke retningslinjer, at tilstanden for levestederne for arten forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet. Det fremgår ligeledes af de områdespecifikke retningslinjer, at kommunen og offentlige lodsejere skal være særligt opmærksomme på arten (jf. områdets målsætning), som er i tilbagegang.
- Splitterne (Y) De kortlagte levesteder for arten inden for Natura 2000-området bringes til ellers fastholdes i tilstandsklasse I eller II - og det fremgår endvidere af de områdespecifikke retningslinjer, at tilstanden for levestederne for arten forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet. Det fremgår ligeledes af de områdespecifikke retningslinjer, at kommunen og offentlige lodsejere skal være særligt opmærksomme på arten (jf. områdets målsætning), som er i tilbagegang.
- Havterne (Y) De kortlagte levesteder for arten inden for Natura 2000-området bringes til ellers fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 150 par, er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde - og det fremgår endvidere af de områdespecifikke retningslinjer, at tilstanden for levestederne for arten forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet.
- Dværgterne (Y) De kortlagte levesteder for arten inden for Natura 2000-området bringes til ellers fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 20 par, er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde - og det fremgår endvidere af de områdespecifikke retningslinjer, at tilstanden for levestederne for arten forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet. Det fremgår ligeledes af de områdespecifikke retningslinjer, at kommunen og offentlige lodsejere skal være særligt opmærksomme på arten (jf. områdets målsætning), som er i tilbagegang.
- Mosehornugle (Y & T) (Tilstanden og det samlede areal af levestederne for mosehornugle som ynglefugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området. Det fremgår ligeledes af de områdespecifikke retningslinjer, at kommunen og offentlige lodsejere skal være særligt opmærksomme på arten (jf. områdets målsætning), som er i

tilbagegang. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten som trækfugle i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arten).

Lokalafdelingen noterer sig, at handleplanen alene adresserer 6 (nemlig almindelig ryle, rørdrum, havterne, splitterne, dværgterne og klyde) ud af de i alt 19 fuglearter på udpegningsgrundlaget, og at de områdespecifikke retningslinjer i handleplanens bilag 2 er ufuldstændigt citeret (nævner kun almindelig ryle som en art, kommunen og lodsejere skal være særligt opmærksom på), hvilket måske er årsagen til, at mosehornugle, der også er fremhævet som en særlig ansvarsart slet ikke adresseres i planen (?).

Lokalafdelingen skal henledes opmærksomheden på, at der ifølge de generelle retningslinjer i den reviderede Natura 2000-plan OGSÅ skal arbejdes generelt for at sikre egnede levesteder for områdets arter. Handleplanen bør følgelig suppleres med forvaltningstiltag for de resterende 13 fuglearter på udpegningsgrundlaget, hvoraf mange er jagtbare. Et simpelt forvaltningsmæssigt tiltag ville følgelig være stop for jagt på udpegningsarterne i Natura 2000-området (dvs. grågås, sædgås, skeand, troland, ederfugl, fløjlsand og blichøne).

Revideret basisanalyse:

Den reviderede basisanalyse for Natura 2000-området har følgende beskrivelse af udpegningsarternes forekomster, på hvilket grundlag handleplanen bygger, og som lokalafdelingen har nogle bemærkninger til, angivet i kursiv:

Rørdrum:

Rørdrum blev overvåget i 2008, hvor der i dette område blev registreret 12 paukende hanner. Alle 12 blev hørt på Omø og Agersø.

Lokalafdelingen skal hertil bemærke, at der foreligger ekstremt mange registreringer af rørdrum i Borreby Mose i DOF-basen, og at det må formodes, at arten har en fast yngleplads her. Der ses ikke at være sket kortlægning i Miljøgis af levestedet her, hvilket er uforståeligt. Derudover også forekomster i Flasken (Sevedø), Stignæs Vejle, Vibeholm Mose, Skælskør Ydermose og Kobæk (ud over på kortlagte lokaliteter på Omø og Agersø).

Søgaard et al (2003) beskriver levestedskravene således: 'Prædationstrykket på rørdrum nedsættes mærkbart, når rørskoven er permanent vanddækket. Vurderet minimum er et vanddække på 15 cm i perioden 1. februar-1. juni', og videre: 'Kravet til territoriets størrelse er i Vejlerne opgjort til omkring 20 ha om end territorier på 7 ha kendes'. Endvidere beskrives et krav til uforstyrrelse, som måske kun vanskeligt lader sig indfri i det pågældende område, hvor en af hovedstierne fører op langs hele rørsumpen: 'Rørdrum kræver uforstyrrede yngleområder i perioden 1. februar-1. august'.

Lokalafdelingen skal anbefale, at levestedskravene fra Søgaard et al (2003) indskrives i handleplanen og at områderne forvaltes i overensstemmelse hermed.

Rørhøg:

Hvad angår den reviderede basisanalyse fremgår det, at der f.s.v.a. rørhøg ikke har været foretaget en overvågning af bestanden, men alene en kortlægning af levestederne, af hvilke der er lokaliseret 3 på Omø, 4 på Agersø og ét stort sammenhængende i Borreby Mose. Alle er registreret i tilstandsklasse I (Høj tilstand).

Lokalafdelingen er enig i levestedsregistreringen, men arten forekommer også som ynglefugl i Flasken (Sevedø) og i dobbeltkystlagunen i det hele taget. Endelig skal det erindres, at plejeplanen for Omø Mose kan begrænse levestedet for rørhøg (til fordel for vadefugle m.v.)

Lokalafdelingen skal i øvrigt henlede opmærksomheden på de officielle danske kriterier for gunstig bevaringsstatus (Søgaard et al, 2003), som for de enkelte arter også reflekterer over forstyrrelser, og hvor det for rørhøg anføres som kriterium for gunstig bevaringsstatus, at: 'Yngleområdet (rørskoven) skal være uforstyrret' og som bemærkning hertil, at: 'Yngleområdet skal være uforstyrret ved og i umiddelbar nærhed af reden i perioden 1. april-1. august.'

Lokalafdelingen vil anbefale, at levestedskrav indføres i handleplanen og at levestederne forvaltes i overensstemmelse hermed.

Klyde:

Inden for den periode, hvor arten har været overvåget, er der i dette Natura 2000-område flest registreringer i 2009 med 144 ynglepar.

Lokalafdelingen er enig i bestandsvurdering og levestedsregistreringen, men savner dog ynglefremkomsten i Borreby Mose. Lokalafdelingen finder, at Stignæs Vejle forekommer at være så langt den foretrukne ynglelokalitet, men at Borreby Mose også enkelte år kan opvise pæne ynglebestande.

Søgaard et al (2003): Vurderet antal er mindst én redeplaceringsmulighed per fire km kyststrækning, evt. i form af konstruerede 'rævesikre' småøer. Engområdet skal være åbent, og vurderet maksimal vegetationshøjde er 10 cm i perioden 15. marts til 1. juli. Det vurderes at kolonien og et område på en radius af 300 m skal være uforstyrret i perioden 15. marts-15. juli. Vurderet maksimal vegetationshøjde er 10 cm og minimum af områdets størrelse er 1 ha.

Lokalafdelingen skal anbefale, at disse levestedskrav indskrives i handleplanen, og at de potentielle levesteder forvaltes i overensstemmelse hermed – herunder at der sker afspærring af de vigtigste klydekolonier i yngletiden (overholdelse af 300-meters beskyttelseszonen som angivet hos Søgaard et al (2003). Det kan ske ved hegning og/eller skiltning.

Almindelig ryle (engryle):

Almindelig ryle (engryle) er ikke registreret i dette Natura 2000-område i den periode, hvor arten har været systematisk overvåget.

Lokalafdelingen er enig i bestandsvurderingen (at arten næppe har ynglet i nyere tid i området). Det sætter særligt fokus på de krav til levested, som Søgaard et al. (2003) oplyser:

Vurderet maksimal vegetationshøjde (bortset fra enkelte tuer) er 10 cm i perioden 1. april-15. juli. Evt. slåning bør finde sted efter 10. juli. Det vurderes at yngleområdet i en afstand af 200 m skal være uforstyrret i perioden 1. april-15. juli. Forstyrrelser fra græssende kvæg reguleres ud fra ønsket om en passende vegetationshøjde. Vurderet maksimal saltholdighed i såvel yngle- som fourageringsområde er 4‰. Vurderet areal af egnet fourageringsområde er 20 ha inden for en afstand af 1 km fra reden.

Handleplanen bør præciseres med hensyn til, hvordan kommunen påtænker at tilvejebringe de forhold, som arten forudsætter.

Splitterne:

Splitterne er i dette Natura 2000-område registreret med 6-75 ynglepar – flest ved den seneste overvågning i 2012.

Lokalafdelingen er enig i bestandsvurderingen, herunder placeringen af de to kolonier på Miljøgis på hhv. Helleholm og Glænø Østerfed, men der er på DOF-basen også forekomster af fugle med paringsadfærd i Skælskør Yderfjord.. Det skal bemærkes, at splitterne er én af de arter, kommunen skal have særligt fokus på ifølge de områdespecifikke retningslinjer i Natura 2000-planen, og lokalafdelingen skal opfordre kommunen til at granske levestedskravene, som de er formuleret hos Sjøgaard et al (2003) nøje og søge kravene indfriet:

Sjøgaard et al (2003): Splitterne fouragerer i havområder, og der kan ikke gives kriterier for den nødvendige størrelse af levestederne. Manglende tilstedeværelse af hættemågekolonier kan muligvis begrænse udbredelsen af splitternekolonier. Det vurderes at kolonien i en radius på 300 m skal være uforstyrret i perioden 1. april-15. juli. Det fremgår endvidere, at et kriterium for gunstig bevaringsstatus i et område er, at 'Vurderet mindst én egnet mulighed for placering af en koloni. Egnethed indbefatter ubeboede småøer med lav vegetation, tilstedeværelse af hættemågekolonier, og at der ikke forekommer rovpattedyr, som kan prædere på splitterne eller dens æg og unger'.

Lokalafdelingen erindrer, at kommunen i forrige handleplan havde medtaget hættemåge som en vigtig 'banebryder' for spiltternen, og jf. Sjøgaard et al (2003) skal lokalafdelingen opfordre til, at kommunen i sin handleplan langt mere aktivt sigter mod genetablering af hættemågekolonier i Natura 2000-området.

Havterne:

Antallet af ynglepar for havterne har i dette område svinget fra 37 til 376. Det laveste antal var – som for splitterne – i 2008. Ved seneste overvågning i 2012 blev der registreret 134 par.

Lokalafdelingen er enig i bestandsvurderingen, og skal opfordre kommunen til at indskrive levestedskravene fra Sjøgaard et al. (2003) i handleplanen:

Sjøgaard et al (2003): Havterne fouragerer i kystområder, og der kan ikke gives kriterier for den nødvendige størrelse af levestederne. Det vurderes at kolonien i en radius på 300 m skal være uforstyrret i perioden 1. april-15. juli. Vurderet mindst to egnede muligheder for placering af en koloni. Egnethed indbefatter småøer og holme uden rovpattedyr, som kan prædere havterne eller dens æg og unger.

Dværgterne:

Der har i dette Natura 2000-område de sidste to overvågningsår været registreret 28 hhv. 22 ynglepar af dværgterne. Tidligere har arten været meget fåtallig som ynglefugl.

Lokalafdelingen er enig i bestandsvurderingen, men savner i levestedskortlægningen på Miljøgis bl.a. kolonierne i Skælskør Yderfjord og Borreby Mose, ligesom arten også er fundet i Basnæs Nor i f.m. Atlas III.. Enig i, at de øvrige er klassificeret i klasse III, Moderat tilstand. Bl.a. er der eksempel på delvis rømning af kolonien på Urtholm i 2014, angiveligt p.g.a. forstyrrelse. Det skal bemærkes, at dværgterne er én af de arter, kommunen skal have særligt fokus på ifølge de områdespecifikke retningslinjer i Natura 2000-planen, og lokalafdelingen skal opfordre kommunen til at granske levestedskravene, som de er formuleret hos Sjøgaard et al (2003) nøje og søge kravene indfriet:

Søgaard et al (2003): Mulighederne for placering af kolonier synes at være en mere begrænsende faktor for bestanden end størrelsen af fourageringsområder. Der kan derfor ikke gives kriterier for den nødvendige størrelse af levestederne. Det vurderes at yngleområderne i en radius på 200 m skal være uforstyrret i perioden 1. april-15. juli. Vurderet mindst to egnede muligheder for placering af koloni. Egnethed indbefatter åbne, uforstyrrede sandstrande uden rovpattedyr, som kan prædere dværgterne eller dens æg og unger.

Mosehornugle:

I den periode, hvor mosehornugle har været systematisk overvåget, er den ikke registreret som ynglefugl i dette Natura 2000-område. Der er ikke overvågningsdata for overvintrende mosehornugle i dette Natura 2000-område.

Lokalafdelingen er enig med hensyn til bestandsvurderingen af ynglende fugle, men uforstående overfor overvågningsresultatet f.s.v.a. trækgæster. DOF-basen rummer således op mod 50 registreringer af op til 6 fugle ad gangen bare inden for 2015-2016, heraf de fleste registreret på Sevedø.

Dersom arten skal bringes til at yngle (igen), skal lokalafdelingen opfordre kommunen til at levestedsbeskrivelserne i Søgaard et al (2003) og sikre forvaltning af arealer i overensstemmelse hermed. Levestedskravene bør således indskrives i handleplanen:

Søgaard et al (2003) beskriver kravene til levesteder således: 'Stabilt eller stigende åbent areal med passende lav vegetation' og 'Vurderet maksimal vegetationshøjde er 25 cm i perioden 1. marts til 15. juli'. Endvidere 'vurderet minimumsareal af fourageringsområder er 200 ha med maksimalt 25 cm vegetationshøjde i perioden 1. marts-15. juli'. Med hensyn til forstyrrelsesfølsomhed anføres følgende: 'Det vurderes at reden i en radius af 300 m skal være uforstyrret i perioden 1. april - 15. juli'.

Havørn:

Der har været registreret 2-6 overvintrende havørne i dette område siden 2004.

Lokalafdelingen er enig i bestandsvurderingen, idet der dog i DOF-basen er observeret helt op til 10 vinterfugle (ved Basnæs Gods).

Derudover forekommer havørn nu også som ynglefugl i området, hvilket bør indarbejdes i handleplanen, herunder med angivelse af det behov for beskyttelseszone på 300 meter om redetræet, som arten fordrer i yngletiden (01.02.-31.07.).

Knopsvane:

Antallet af overvintrende knopsvaner registreret ved overvågningen i dette Natura 2000-område har svinget fra omkring 1.500 til 3.000 siden 2004. Det maksimale antal registreret i perioden 1992-2003 var 5.383.

Lokalafdelingen er enig i bestandsvurderingen. Det er især Basnæs Nor, der trækker de store antal (1.000-2.100 fugle på spidsdagene i de senere år).

Lokalafdelingen skal opfordre til at levestedskravene indskrives og efterleves i handleplanen (sådan som de er formuleret hos Søgaard et al. (2003)):

Søgaard et al (2003): 'Arealet med 100% bunddække af vandplanter inden for 2 m dybdekurven (eller ækvivalent) i fuglebeskyttelsesområder, som er udpeget for knopsvane, skal være stabilt eller stigende. Der er en lineær sammenhæng mellem bunddække og føde, så det kræver et dobbelt så stort område med 50% bunddække at understøtte samme antal fugle. Der er dog en nedre grænse for, hvor tyndt bunddækket kan blive og samtidig udgøre en egnet habitat for knopsvane, men denne tærskelværdi kendes pt. ikke. Ud fra knopsvanens energetiske behov er det beregnet, at 1.200 knopsvaner over en periode på tre måneder har brug for et område på 1,93 km² (ved 100 % bunddække, må det formodes (?)).

Sangsvane:

Overvågning af rastende sangsvane i dette Natura 2000-område viser et svingende antal fra år til år men med en faldende tendens og blot omkring 100 svaner i 2009.

Lokalafdelingen skal her bemærke, at det af DOF-basen fremgår, at der er registreret forekomster på op til 750 fugle inden for de seneste 5-6 år, bl.a. ved Magleby og Holsteinborg Nor.

Som det fremgår af Søgaard et al (2003) er det vigtigt at sikre beskyttet og forstyrrelsesfri overnatningsplads (på mindst 20 ha), det vil sige vandområde(r) uden jagt. Lokalafdelingen skal anbefale, at artens levestedskrav indarbejdes i handleplanen:

Søgaard et al (2003): Sangsvaner fouragerer overvejende på dyrkede marker. Da disse habitater er almindelige i det danske landskab, kan kriterier for levestedernes størrelse ikke fastlægges. Vurderet minimum er én egnet overnatningsplads med et areal på mindst 20 ha. Der foreligger ikke konkrete data for, hvor meget færdsel sangsvaner kan tolerere.

Sædgås:

Bestanden af rastende sædgæs i dette Natura 2000-område har været meget fluktuerende med laveste og højeste antal registreret i 2008 og 2009 med hhv. 800 og 5395 individer.

Lokalafdelingen har umiddelbart svært ved at genkende tallet i den høje ende af spektrummet. Således er det maksimale antal registreret i DOF-basen i det seneste 10-år 1.325 fugle (Borreby Mose, 2011).

Som det fremgår af Søgaard et al (2003) er det vigtigt at sikre beskyttet og forstyrrelsesfri overnatningsplads (på mindst 20 ha), det vil sige vandområde(r) uden jagt. Lokalafdelingen skal anbefale, at artens levestedskrav indarbejdes i handleplanen:

Søgaard et al.(2003): Arten fouragerer primært på landbrugsarealer. Da disse habitater er almindelige i det danske landskab, kan kriterier for levestedernes størrelse ikke fastlægges. På græsarealer: Vurderet maksimum for vegetationshøjde er 10 cm i perioden 1. november-1. maj. Vurderet minimum er én egnet overnatningsplads med et areal på mindst 20 ha. Der foreligger ikke konkrete data for, hvor meget færdsel sædgås kan tolerere.

Grågås:

I dette områdes fuglebeskyttelsesområder har det største antal grågæs været talt i 2008 i F96 med over 18.000 individer og i 2009 i F95 med 6.100.

Lokalafdelingen har svært ved at vurdere de fundne bestandsstørrelser, da DOF-basen kun rummer tal for enkeltlokaliteter, hvor det største registrerede antal på én lokalitet er 5.000 fugle.

Som det fremgår af Søgaard et al (2003) er det vigtigt at sikre beskyttet og forstyrrelsesfri overnatningsplads (på mindst 20 ha), det vil sige vandområde(r) uden jagt. Lokalafdelingen skal anbefale, at artens levestedskrav indarbejdes i handleplanen:

Søgaard et al. (2003): Arten fouragerer primært på landbrugsarealer. Da disse habitater er almindelige i det danske landskab, kan kriterier for levestedernes størrelse ikke fastlægges. På græsarealer: Vurderet maksimum for vegetationshøjde er 10 cm. Vurderet minimum er én egnet overnatningsplads med et areal på mindst 20 ha. Der foreligger ikke konkrete data for, hvor meget færdsel grågås kan tolerere.

Bramgås:

Antallet af overvintrende bramgæs har i fuglebeskyttelsesområde F96 siden 1992 varieret fra 20 til over 3.100. Det højeste antal i nyere tid var i 2008 med 2.675 individer.

Lokalafdelingen skal henlede opmærksomheden på, at der inden for de senere år er registreret enkeltflokke på mellem 10.000 og 20.000 individer. Det er lokalafdelingens opfattelse, at arten vil udvise gunstig bevaringsstatus uafhængig af forvaltningsformer. Søgaard et al. (2003) angiver levestedskrav, hvor kommunen opfordres til at hæfte sig ved kravene til græsarealer, som måske vil kunne fungere som aflastning for dyrkede arealer i vinterhalvåret, og derved minimere konfliktpotentialet i forhold til landbruget:

Søgaard et al. (2003): Arten fouragerer primært på landbrugsarealer. Da disse habitater er almindelige i det danske landskab, kan kriterier for levestedernes størrelse ikke fastlægges. På græsarealer: Vurderet maksimum for vegetationshøjde er 10 cm i perioden 1. oktober-1. maj. Vurderet område er minimum 100 ha egnet strandeng eller kulturgræsareal.

Skeand:

Antallet af overvintrende skeand i fuglebeskyttelsesområde F96 har i de bedste år været over 1.000, mens niveauet generelt har ligget på 260 til lidt over 600 fugle.

Lokalafdelingen er enig i bestandsvurderingen. DOF-basen viser flokstørrelser på op til 175 individer, med flest i Borreby Mose og Øksenæs. Det er vanskeligt at læse forvaltningstiltag ud af levestedskravene hos Søgaard et al. (2003), men under alle omstændigheder vil stop for jagt på denne udpegningsart gavne den gunstige bevaringsstatus:

Søgaard et al. (2003): Der foreligger ikke tilstrækkeligt detaljerede undersøgelser af skeandens habitat- og fødeøkologi til, at der kan fastlægges et kriterium for artens arealbehov. Tætheden af bundplanter skal være tilstrækkelig høj til at gøre fouragering attraktiv for skeand.

Troldand:

I fuglebeskyttelsesområde F95 har der i 2004 og 2006 været registreret 17.400 hhv. 21.550 rastende troldænder. Niveauet i andre år har ligget på omkring en fjerdedel af dette.

Lokalafdelingen skal bemærke, at de maksimale vinterforekomster i det seneste 10-år ifølge DOF-basen har ligget på 5.000 fugle (i Skælskør Nor), og med tilnærmelsesvis samme antal i Skælskør Inder- og Yderfjord samt Borreby Mose.

Eftersom det ifølge Sjøgaard et al. (2003) er vigtigt at sikre uforstyrrede dagrasteadsler til arten, opfordres kommunen til at indskrive dette i handleplanen:

Sjøgaard et al. (2003): Flokke af troldænder dagraster i uforstyrrede områder og fouragerer om natten i oftest ukendte marine områder i nærheden af dagrasteadslen. Der kan derfor ikke gives konkrete kriterier for levestedernes størrelse. Vurderet mindst én egnet dagrasteadsle. Dagrasteadsler skal være uforstyrrede. Store flokke 1. oktober-15. marts.

Ederfugl:

Antallet af edderfugl i fuglebeskyttelsesområde F96 ser ud til at have været faldende indtil 2006 med kun 50 fugle. Året efter blev området benyttet af 6.400 edderfugle, hvilket er det højeste antal siden 1992. Antallet har derefter været faldende.

Lokalafdelingen har vanskeligt ved at vurdere bestandsopgørelserne, da det er svært at registrere de marine arter fra land. Lokalafdelingen hæfter sig imidlertid ved bemærkningerne hos Sjøgaard et al. (2003) om sikring af uforstyrrede fældnings- og fourageringsområder, hvilket derfor foreslås medtaget i handleplanen:

Sjøgaard et al. (2003): Fældningsområderne skal i perioden 1. juli-15. september være uforstyrrede. Det vurderes at 80% af fourageringsområderne i perioden 15. september-1. april skal være uforstyrrede af bl.a. sejlads, fiskeri, anlægsarbejder og jagt. Ved fourageringsområder forstås områder, hvor fødegrundlaget er til stede, og hvor fuglene ikke er forhindret i at udnytte området pga. bl.a. forstyrrelser.

Fløjlsand:

Antallet af overvintrende fløjlsænder har ikke været opgjørt i dette Natura 2000-område i perioden 2004-9. Der har i 1992-2003 maksimalt været registreret 3.500 individer.

Lokalafdelingen har vanskeligt ved at vurdere bestandsopgørelserne, da det er svært at registrere de marine arter fra land. Lokalafdelingen hæfter sig imidlertid ved bemærkningerne hos Sjøgaard et al. (2003) om sikring af uforstyrrede fældnings- og fourageringsområder, hvilket derfor foreslås medtaget i handleplanen:

Sjøgaard et al. (2003): Fældningsområderne skal i perioden 1. juli-15. september være uforstyrrede. Det vurderes at 80% af fourageringsområderne i perioden 15. september-1. maj skal være uforstyrrede af bl.a. sejlads, fiskeri, anlægsarbejder og jagt. Ved fourageringsområder forstås områder, hvor fødegrundlaget er til stede, og hvor fuglene ikke er forhindret i at udnytte området af bl.a. forstyrrelser.

Blishøne:

Der har i fuglebeskyttelsesområde F95 i 2004-2007 været registreret ca. 20.000-23.000 blishøns. Antallet er faldet til under halvdelen af dette i 2009 – på samme niveau som i 1992-2003.

Lokalafdelingen kan tilføje, at DOF-basen rummer registreringer af op til 9.000 fugle i Skælskør Nor og 5.000-6.500 i Skælskør Fjord (Yder- og Inder-).

Det nuværende vildtreservat i Skælskør Nor og Fjord udgør i størrelsesordenen 534 ha vandflade (eller godt 5 km²), hvilket skal sammenholdes med de af Søgaard et al. (2003) beskrevne arealkrav. Det ses, at bestandsstørrelserne i 2004-2007 ligger tæt på det teoretiske maksimum (hvis vel at mærke hele reservatets vandflade har under 4 meters bunddybde og 100 % bunddække af vandplanter). 23.000 blishøns kræver således i størrelsesordenen 4,6 km²:

Søgaard et al. (2003): Arealet 100% bunddække af vandplanter inden for 4 m dybdekurven (eller ækvivalent) i fuglebeskyttelsesområder, som er udpeget for blishøne, skal være stabilt eller stigende. Der er en lineær sammenhæng mellem bunddække og føde, så det kræver et dobbelt så stort område 50% bunddække at understøtte samme antal fugle. Der er dog en nedre grænse for, hvor tyndt bunddækket kan blive og samtidig udgøre en egnet habitat for blishøns, men denne tærskelværdi kendes pt. ikke. Tætheden af bundplanter skal være tilstrækkelig høj til at fouragering er attraktiv for blishøne. Ud fra blishønens energetiske behov er det beregnet at 10.000 blishøns over en periode på tre måneder har brug for et område på 2,37 km². Da arten også tager animalsk føde, er det samlede behov sat til 2,0 km².

Lokalafdelingen anbefaler, at levestedskravene indarbejdes i handleplanen.

Forslaget til handleplan

Som anført indledningsvis finde lokalafdelingen det ret vanskeligt at give præcise indspil til det noget upræcise forslag til handleplan, men skal dog anføre følgende:

Til redegørelse om gennemførelse af seneste handleplan

- Lokalafdelingen vil gerne kvittere for den gennemførte tekniske forundersøgelse og de initiativer, der er igangsat f.s.v.a. Mosen på Omø, men derudover har lokalafdelingen ikke mulighed for at vurdere opgørelsen i Tabel 1, da den angiveligt viser såvel de realiserede som de påbegyndte og planlagte projekter. Det er således hverken muligt at se, om de er gennemført eller i givet fald hvor.

Til behov for indsatser:

- Lokalforeningen kan kun tiltræde handleplanens beskrivelse af behov for bedring af levestederne for almindelig ryle, rørdrum, havterne, splitterne og dværgterne, og at levestederne for klyde forbedres på 75 % af de kortlagte levesteder (om end ambitionsniveauet her er lavt, men selvfølgelig bestemt af Natura 2000-planen).
- Lokalafdelingen kan specielt tiltræde intentionerne om afgræsning og høslæt, samt frahegning af vigtige ynglearealer for terner (og skal opfordre til, at det ikke kun bliver ved overvejelse).
- Det samme gælder bekæmpelse af prædatorer, især ræv, men også mink bør efterstræbes intensivt.

- Lokalfdelingen savner imidlertid konkrete, beskrevne forvaltningstiltag i Tabel 3 for de ovenfor nævnte arter og derudover generelt forvaltningstiltag til sikring af at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de 13 øvrige fuglearter på udpegningsgrundlaget som hhv. yngle- og trækfugle sikres eller øges, således at der findes egnede yngle- hhv. raste- og fødesøgningssteder for arterne.
- Lokalfdelingen har under artsgennemgangen ovenfor for de enkelte arter indskrevet en række anbefalinger til forvaltning af levestederne, som foreslås indskrevet i handleplanerne, idet de som minimum bør tillægges betydning ved tilrettelæggelse af plejen af naturtyperne.
- Specielt bør fremhæves stop for jagt på udpegningsarterne grågås, sædgås, skeand, trolband, ederfugl, fløjlsand og blichøne i dele af eller hele de to fuglebeskyttelsesområder.
- Lokalfdelingen har ingen bemærkninger til prioriteringen af indsatsen.
- Lokalfdelingen ser frem til at blive involveret i handleplanens realisering gennem Natursamrådet.

Endelig finder lokalafdelingen det vigtigt, at også andre truede og følsomme arter tilgodeses i handleplanen, hvilket lokalafdelingen allerede fremhævede ved kommenteringen af den oprindelige Natura 2000-plan. Det gælder således følgende arter:

Stor Kobbersnepe har sit sidste, egentlige tilholdssted i Vestsjælland netop i Borreby Mose, og driften af engene her burde tilrettelægges i sær med henblik på fremme af denne art (til orientering har ejeren af arealet af egen drift introduceret en nænsom udbindingsform, hvor kvæget i de den første tid efter udbinding holdes i en afgrænset fold, indtil den værste forårskådhed er gået af dem, hvorefter de så lukkes ud på hele engarealet og herefter forvolder mindre skade på æg og yngel af St. Kobbersnepe).

Atlingand forekommer regelmæssigt ynglende i både F95 og F96, og burde nævnes i planen.

Spidsand yngler fåtalligt – specielt i F96, og Plettet Rørvagtel har haft forekomst under yngel-lignende vilkår i Borreby Mose i 2006 og igen i 2014

Engsnarre har haft yngletidsforekomster på Omø i 2015.

Endvidere forekommer Drosselrørsanger med mellemrum i Borreby Mose – sandsynligvis som ynglefugl, og Karmindompap har været registreret – også i yngletiden - i Stignæs Skov, ligesom Toplærke er registreret som ynglefugl på det tidligere raffinaderi-areal (ikke at lokalafdelingen derfor mener, at raffinaderiarealet bør udvides (!)).

Alle disse forekomster burde efter lokalafdelingens opfattelse også adresseres i handleplanen, så det sikres, at diverse forvaltningstiltag også understøtter disse arter eller i hvert fald ikke modvirker arternes fortsatte udbredelse. Som minimum bør deres bevarelse indtænkes i handlingsplanerne for naturtyper og andre udpegningsarter.

Med venlig hilsen

DOF-Vestsjælland

Lasse Braae, formand

Sophievej 19, 4581 Rørvig

Tlf. 28 90 10 82

Kopi af dette høringssvar er sendt til DOF's sekretariat.

Referencer:

BEK nr 944 af 27/06/2016 om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner

DOF-basen (<http://dofbasen.dk>)

Naturstyrelsen, 2016: Vejledning om de kommunale handleplaner til opfølgning af Natura 2000-planerne 2016-21

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2003: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. 2. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 462 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457.

Therkildsen, O.R., Andersen, S.M., Clausen, P., Bregnballe, T., Laursen, K. & Teilmann, J. 2013. Vurdering af forstyrrelsestrusler i NATURA 2000-områderne. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 174 s. - Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 52
<http://www.dmu.dk/Pub/SR52.pdf>

Slagelse Kommune
Teknik og Miljø
Natur, Vej og Trafik
Dahlsvej 3
4220 Korsør

www.slagelse.dk

NÆSTVED

